

ПРОБЛЕМА ОПАНУВАННЯ ЕСТРАДНИХ ВОКАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКИХ ПРИЙОМІВ В ПРОЦЕСІ ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. В статті розглянуто теоретичні аспекти сучасних вокально-виконавських прийомів естрадного співу та їх значення в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: вокально-виконавські прийоми, естрадні співочі навички, виконавська техніка.

Abstract. The article examines the theoretical aspects of modern vocal-performance methods of pop singing and their importance in the training of future music teachers.

Keywords: vocal and performance techniques, pop singing skills, performance technique.

Сучасний вимір педагогічної освіти зазнає значних трансформацій, оновлюється та модифікується. Певні зміни торкаються і мистецької освіти. Сьогодні «розвиток вітчизняної мистецької освіти визначається у загальному контексті європейської інтеграції з орієнтацією на фундаментальні духовно-культурні національні цінності та новітні технологічні процеси» [2, с. 99].

Зважаючи на те, що естрадне мистецтво є актуальним художнім явищем у системі навчально-виховного простору української школи і враховуючи велику виховну дію на учнівську аудиторію власного виконання естрадної пісні вчителя, вокальна підготовка майбутнього фахівця потребує вдосконалення і розширення горизонту виконавських та педагогічних знань та навичок. Сучасний вчитель музичного мистецтва повинен не лише знати репертуар естрадних жанрів, але й уміти грамотно його виконувати.

Проблема оволодіння вокально-виконавськими прийомами естрадного співу ставала предметом вивчення в роботах сучасних зарубіжних та вітчизняних педагогів-науковців. Вагомим теоретичним та практичним напрацюванням у галузі сучасного естрадно-вокального мистецтва є методика американського педагога Сета Ріггса (Seth Riggs), автора методу Speech Level Singing – «співу розмовного рівня». Однією з найвідоміших авторів української сучасної естрадної школи є співачка, музикант, вокальний педагог Ірина Цуканова (RULADA), яка створила ексклюзивні вокальні вправи для опрацювання основних естрадних технік, що складають основу методики ImproviNation.

Проблему навчання естрадному співу, як окремого виду музичної діяльності в процесі фахової підготовки вчителя музичного мистецтва, досліджували сучасні українські теоретики і педагоги-практики Горобець В., Фоломєєва Н., Мамікіна О., Кулага Т., Бондарчук А., Швець І. та ін. Як стверджує педагог-вокаліст Швець І., «наразі вже очевидно, що без урахування інтересів і захоплень школярів, особливо в підлітковому віці, без спеціальних знань у галузі сучасних

музичних стилів, різних жанрово-художніх напрямів і специфічних особливостей звукоутворення, сучасний учитель музичного мистецтва працювати не може» [5, с.487].

Опанування навичок естрадного співу у процесі підготовки майбутніх вчителів музичного мистецтва передбачає формування у них чіткої уяви про різноманітність існуючих естрадних виконавських манер і технік. Характерна манера звуковибудови сприяє найбільш повному відображенню художнього стилю і жанру естрадної культури і надає потрібний за забарвленням звук. Естрадний спів є особливим видом вокального виконавства, який перш за все спрямований на пошук і формування унікального голосу, оригінального звуку, співацької манери, яка упізнається одразу. Саме тому для співака є важливим опанування специфічних вокально-виконавських прийомів у тісному поєднанні із жанрово-стилістичними особливостями вокальних творів, що виконуються.

Професійна майстерність вчителя музичного мистецтва формується в процесі вокальних занять, в тому числі на заняттях з основ естрадного виконавства. Основу виховання естрадного співочого голосу становить спеціальний комплекс вокально-тренувальних вправ, оволодіння естрадними вокально-виконавськими прийомами, що не властиві класичній або народній постановці голосу і забезпечують досягнення особливого стилістично-обумовленого звучання, так званого «саунду». Розглянемо деякі сучасні вокально-виконавські прийоми.

«Белтінг» (англ. to belt – кричати) – популярний прийом співу високих нот в повний голос, на опорі, який прийшов в естрадний вокал із «soul», напрямку популярної музики афро-американського походження. Це виразний прийом, який підкреслює емоції, додає голосу «драйву». Виконання белтінгу потребує розвитку навичок глибокого, діафрагмального дихання, щільного змикання м'язів голосових зв'язок, активної подачі звуку і правильного положення артикуляційного апарату.

Опанування вокально-виконавським прийомом «Twang» (англ. to twang – гугнявити) додає тембру голосу дзвінкого металевого звучання, завдяки чому голос звучить потужно і щільно. Twang досягається за допомогою звуження гортані, що змушує голосові складки не так сильно коливатися. Таким чином, чим вище нота, тим вузчим буде простір і навпаки. Вивчаючи цей прийом, вокаліст не повинен відчувати дискомфорт у своєму вокальному апараті. Знайти twang можна за допомогою імітації плачу немовля, м'явканню кошеня та ін.. Вокальні вправи з приголосними «н» і «м» також наблизять до близького носового звуку. Twang є базовим прийомом в естрадній постановці голосу, він використовується в усіх вокальних техніках і без нього неможливо засвоїти белтінг.

Характерним для сучасного естрадного виконавства є використання субтону – співу з придихом. При співі субтоном використовуються головний і грудний регістри, що сприяє змішаному звукоутворенню. Робота цього прийому полягає в тому, «щоб до чистого голосу додати струмінь повітря, що на виході народжує шипучий звук. Користування таким прийомом збагачує пісню не тільки динамікою, але і дарує їй чуттєвість, і ніжність, зближуючи виконавця і слухача» [3, с.86].

Прийом «Гроул» (англ. growl – гарчання) – звучить приблизно як утробний рик, народжуючись в області низу живота вокаліста. Ефект ричання досягається при сильному виштовхуванні повітря знизу живота з подальшим розщепленням голосових зв'язок. Основою прийому є спів на опорі. Досвідчені педагоги наголошують, що «виразність цього прийому проявляється тоді, коли він використовується на окремих звуках або окремих коротких інтонаціях» [4, с.26]. Цей прийом частіше використовується у поєднанні з деякими екстремальними прийомами (scream, guttural, pigscream, squeal).

Прийом «Vocal fry» (англ. – «смажений голос») є улюбленим і вживаним багатьма естрадними виконавцями. Він додає до звучання голосу легкий хрип, що нагадує шкварчання олії на пательні. Під час відтворення vocal fry голосові зв'язки перебувають у розслабленому стані і тільки починають вібрувати, але не повністю. На початковому етапі навчання метод vocal fry призводить до збалансованості та м'якості грудного голосу, а на високому рівні вокальної техніки vocal fry допомагає в конструюванні міксту, в розвитку красивого вібрато. Цей прийом використовується для більшої емоційної забарвленості вокальних творів.

Йодль – дуже популярний прийом в естрадному виконавстві. Його суть полягає у швидкому переключенні звуку з грудного регістру, коли голос звучить щільно і міцно, на головний регістр з легким звуком. Цей прийом використовується при стрибках на широкі інтервали, переходах від грудного низького регістра голосу до високого фальцету. Оскільки йодль припускає виконання надзвичайно високих нот, то їх зазвичай виконують на зручну голосну. Використання йодля робить звук різнобарвним і цікавим, а виконання емоційним та насиченим. Однак, опанування даним прийомом доцільне лише після базової підготовки, коли зв'язки та м'язи набувають еластичності.

Педагоги-вокалісти зазначають, що, незважаючи на відмінності у звучанні голосу в різних манерах, незмінною залишається техніка співоного дихання та постановка художнього звуку. «Класична теза про те, що «мистецтво співу – це мистецтво дихання» є абсолютно доречною і для естрадної манери співу. Саме тому основу якісного, професійного естрадного виконавства (як і академічного, народного, джазового та ін.) становить насамперед дихання» – підкреслює Бондарчук А. Я. [1, с.26].

Розглянувши деякі вокально-виконавські прийоми естрадного співу зазначимо, що в процесі відпрацювання естрадних співогих навичок, необхідно аналізувати доцільність використання тих чи інших вокально-виконавських прийомів у вокальних творах та вчити молодих виконавців вміло їх поєднувати. Грамотне зіставлення багатьох естрадних напрямів, вокально-виконавських прийомів, що притаманні різним манерам виконання, сприятиме збагаченню вокального звуку, якісному відтворенню художнього образу.

Список використаних джерел:

1. Бондарчук А. Методика формування вокально-виконавських навичок студентів мистецьких спеціальностей засобами естрадної пісні. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. 2020. № 3. С. 24-30.

2. Василевська-Скупа Л., Швець І., Остапчук Л. Шляхи формування національної самосвідомості підростаючого покоління засобами українського музичного мистецтва. Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Педагогічні науки. 2022. Вип. 204. С. 99-103.
3. Мигович М. Сучасні вокальні техніки та методики їх вивчення. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 55. Том 2. С. 83-90
4. Фоломєєва, Н. А. Опанування вокально-виконавських прийомів у класі естрадного співу [Текст] : методичні рекомендації для здобувачів вищої освіти спеціальностей 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) та 025 Музичне мистецтво / Н. А. Фоломєєва ; МОН України, СумДПУ імені А. С. Макаренка, НН інститут культури і мистецтв. Суми. 2021. 60 с.
5. Швець І. Б. Формування основ естрадного виконавства в контексті підготовки сучасного вчителя музичного мистецтва. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. 2014. Вип. 38. С. 487-491.